

Vastaus vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja 16 muun valtuutetun aloitteeseen lapsiasiamiehen viran perustaminen Vantaalle

VD/7844/00.02.00.03/2018

RV/EL-H/AC-F, SA-V, IK, LM-P/PJ/NJ

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä sekä 16 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

"Vantaalla – ja laajemmin Suomessa – yhä useampi lapsi ja nuori kohtaa elämässään monia sosiaalisia ongelmia.

Niihin kuuluvat esimerkiksi syrjäytyminen koulutuksesta ja työelämän ensiaskelista, rankka kiusaaminen, harrastusten puuttuminen, vanhempien päihdeongelmat, ylisukupolvinen huono-osaisuus, lastensuojelun asiakkaaksi päätyminen sekä pahimmillaan huostaanotot ja sijoitus kodin ulkopuolelle.

Tilastokeskuksen luvut kertovat, että Suomessa on lisäksi noin 100 000 köyhyydessä asuvaa lasta. Kaavamaisesti laskien se tarkoittaisi Vantaalla noin 4 000 lasta. Mannerheimin lastensuojeluliiton mukaan tilanteeseen on vaikuttanut sekin, että lapsilisien reaalitaso on vuosien saatossa alentunut. Suomen sosiaali ja terveys ry:n sosiaalibarometrin mukaan taas perustoimeentulotuen siirto Kelalle on johtanut siihen, että moni pienituloisen lapsiperhe on joutunut väliinputoajaksi.

Oman ongelmansa Vantaalla muodostaa lastensuojelu, jossa kaupungilla on aiemmin ollut vaikeuksia pysyä lain määäämissä aikarajoissa muun muassa lastensuojelun tarpeen arvioinnissa. Lisäksi eduskunnan oikeusasiamies on tehnyt laajan katsauksen koulukotien tilanteeseen Suomessa. Myös vantaalaisia nuoria on ollut sijoitettuna laitokseen, jonka toiminnasta oikeusasiamies on löytänyt selkeitä laittomuuksia.

Yksi ratkaisu parantaa lasten ja nuorten asemaa voisi olla ensimmäisen kunnallisen lapsiasiamiehen tai lapsiasiavaltuutetun viran perustaminen Vantaalle.

Lapsiasiavaltuutettuun voisivat ottaa yhteyttä lapset, nuoret ja heidän vanhempansa sekä muut viranomaiset. Hänellä voisi olla oikeus tehdä selvityksiä ja vaatia niitä muilta viranomaisilta, mutta myös kuulla lapsia yksittäisissä huostaanottotilanteissa. Lisäksi hän neuvoisi ja avustaisi muistutusten teossa sekä tiedottaisi lasten ja nuorten oikeuksista muun muassa YK:n lasten oikeuksien sopimuksen pohjalta.

Hän myös arvioisi näiden oikeuksien toteutumista Vantaalla. Hänellä voisi myös olla oikeus tehdä aloitteita luottamusmieselimille lasten ja nuorten asioihin liittyen. Työstään lapsiasiamies toisi kertomuksen kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle kerran vuodessa.

Suurin osa lapsista voi kuitenkin hyvin. Siksi lapsiasiamies voisi myös kerätä parhaita käytäntöjä eri kunnissa lasten ja nuorten parissa tehdystä työstä ja kertoa ulospäin siitä, missä Vantaalla on onnistuttu.

Yksi malli lapsiasiavaltuutetulle voisi olla kunnallinen sosiaaliasiamies tai potilasasiamies, jotka palvelevat sekä julkisen että yksityisen puolen asiakkaita. Lapsiasiavaltuutetun pitäisi olla samalla tavoin riippumaton kaupungista. Lisäksi hänen pitäisi tehdä tiivistä yhteistyötä Vantaan potilas- ja sosiaaliasiamiehen kanssa.

Palkkakustannukset lapsiasiavaltuutetun tai asiamiehen toimen perustamisesta olisivat arviolta noin 80 000 euroa vuodessa. Perustamalla toimen Vantaa voisi olla Suomen kunnista edelläkävijä lasten oikeuksien puolustajana.

Edellä olevan perusteella ja Vantaan kaupungin hallintosäännön 22. luvun 1. kohdan perusteella Vasemmistoliiton valtuustoryhmä ja me muut allekirjoittaneet valtuutetut teemme seuraavan valtuustoaloitteen:

* Kaupunki tekee selvityksen kunnallisen lapsiasiamiehen tai lapsiasiavaltuutetun viran perustamisesta Vantaalle.

* Selvityksen perusteella Vantaalle perustetaan pysyvä lapsiasiavaltuutetun virka"

Kaupunginvaltuusto 24.9.2018 § 14

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala ja sivistystoimen toimiala toteavat vastauksena seuraavaa:

Sivistystoimessa on selvitetty, onko muissa kunnissa lapsiasiamiehen tai vastaavia virkoja tai toimia. Selvityksessä tuli esille, että Suomessa on yksi kunta (Tampere), jossa toiminut lapsiasiamies v. 2003 lähtien. Tampereen lapsiasiamiehen tehtävät sisältävät mm. lasten, nuorten ja perheiden parissa tehtävään työhön liittyvät verkostot ja kumppanuudet, lapsi-, nuoriso- ja perhepolitiikan edistäminen, lapsivaikutusten arvioinnin seuranta ja kehittäminen, lapsinäkökulman edistäminen, strategiatyö (hyvinvointisuunnitelmatyö), palvelujen kehittäminen asiakasosallisuuden edistäminen sekä valtakunnallisen ja kansainvälisen kehityksen seuranta ja hyödyntäminen.

Vantaalla perustettiin vuonna 2008 kaupunkitasoinen, kolmen toimialan yhteinen lasten ja nuorten palvelujen koordinaattorin vakanssi, jolle suunnitellut tehtävät vastasivat pitkälle esitetyn lapsiasiamiehen tehtäviä. Tehtävien painotus on muuttunut vuosien aikana. Tällä hetkellä lasten ja nuorten palvelujen koordinaattorin työtehtävät sisältävät mm. kaupunkitasoisen hyvinvointityön asiantuntijatehtäviä, hyvinvointiohjelmien toteutumisen edistämisen sekä erilaisten yhteistyöverkostojen toimintaan liittyviä tehtäviä. Lisäksi koordinaattori osallistuu mm. hankevalmisteluihin ja koordinoi kouluterveyskyselyä Vantaalla. Koordinaattori tekee tiivistä yhteistyötä Vantaan linjajohdon sekä lasten ja nuorten palvelujen toimijoiden kanssa. Tällä hetkellä tehtävä on sijoitettu sivistystoimen toimialalle.

Aloitteessa nostetaan esille merkittäviä yhteiskunnallisia ongelmia kuten syrjäytyminen koulutuksesta ja työelämästä, kiusaaminen, harrastusten puuttuminen, vanhempien päihdeongelmat, ylisukupolvinen huono-osaisuus, lastensuojelun asiakkaaksi päätyminen sekä pahimmillaan huostaanotot ja sijoitus kodin ulkopuolelle sekä lapsiperheköyhyys.

Vantaalla on hyväksytty ja toteutetaan parhaillaan myönteisen erityiskohtelun toimenpideohjelmaa sekä hyvinvointiohjelmaa (ml. lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma), joiden tavoitteena ja tehtävänä on ehkäistä edellä mainittujen ongelmien syntymistä sekä parantaa lasten ja perheiden tilannetta Vantaalla.

Kunnalla on lakisääteinen tehtävä edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä (perustuslaki 19 §, kuntalaki 1 §, terveydenhuoltolaki 12 §, sosiaalihuoltolaki 7 §). Lain mukaan kunnan on nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot ja kunnan toimialojen on tehtävä yhteistyötä keskenään sekä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen, yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen

kanssa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi (terveydenhuoltolaki 12 § ja sosiaalihuoltolaki 7 §). Nuorisolain velvoitteen mukaisesti kunnalla on oltava monialaisen yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä toimeenpaneva yhteistyöryhmä (nuorisolaki 9§).

Vantaalla on olemassa toimiva rakenne lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja palvelujen edistämiseksi. Kaupungissa toimii useita lakisääteisiä, poikkihallinnollisia työryhmiä, joiden tehtävänä on seurata, arvioida ja koordinoita lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa sekä palveluja ja niiden saatavuutta. Työryhmiä ovat esimerkiksi hyvinvointiryhmä, alle kouluikäisten hyvinvointiryhmä, oppilashuollon koordinaatioryhmä (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 14§) sekä nuorten palvelujen koordinaatioryhmä (nuorisolaki 9§).

Lisäksi kaupungissa toimii lukuisia työryhmiä, joissa linjataan asiakkaiden palveluprosesseja ja yhteistyökäytäntöjä sekä edistetään tarvittaessa yksittäisen asiakkaiden saamaa palvelua.

Aloitteessa ehdotetaan, että lapsiasiamies voisi tehdä aloitteita luottamusmieselimille lasten ja nuorten asioihin liittyen ja toisi työstään kertomuksen kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle kerran vuodessa. Edellisten työryhmien ja luottamuselinten välistä yhteistyötä voidaan kehittää vastaamaan paremmin aloitteessa esitettyjen asioiden edistämistä.

Lapsen ja muiden asianosaisten kuuleminen yksittäisissä huostaanottotilanteissa on vahva velvoite lastensuojelulaissa (LSL 42§). Vantaalla kaikki huostaanottoon liittyvät hakemukset hallinto-oikeudelle valmistellaan lastensuojelusta erillisen lakimiehen toimesta. Lakimiehen tehtävänä on mm. varmistaa, että lasta ja muita osapuolia on kuultu riittävästi.

Suomessa on perustettu eduskunnan v. 2004 säätämän lain (laki lapsiasiavaltuutetusta 1221/2004) nojalla itsenäinen lapsiasiavaltuutetun virka. Lapsiasiavaltuutetun tehtävä on lain mukaan edistää lapsen edun ja oikeuksien toteutumista yleisellä yhteiskunnallisella tasolla yhdessä muiden alan toimijoiden kanssa.

Mikäli Vantaalle perustettaisiin erillinen lapsiasiavaltuutetun tai -asiamiehen vakanssi, tehtävässä olisi mahdollisesti päällekkäinen nykyisin toiminnassa olevien lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvien rakenteiden ja toimintamallien kanssa.

Esitämme, että aloitteessa esille tuotuja, tärkeitä tehtäviä on mahdollista toteuttaa nykyisissä yhteistyörakenteissa sekä yhteistyörakenteissa sekä lasten ja nuorten palvelujen koordinaattorin tehtäväkuvaa kehittämällä.

Kaupunginhallitus 3.6.2019 § 12

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa vasemmistoliiton valtuustoryhmälle sekä 16 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle kaupunginjohtajan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu vasemmistoliiton ja 16 muun valtuutetun aloite lapsiasiamiehen viran perustamiseksi Vantaalle

Muutoksenhakuohje: 2.1. Valituskielto

Lisätiedot:

perhepalvelujen johtaja Anna Cantell-Forsbom, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

varhaiskasvatuksen johtaja Sole Askola-Vehviläinen, s.askola-vehvilainen[at]vantaa.fi